

ДОБРОВІНСЬКИЙ А. В.

Харківський національний університет внутрішніх справ,
аспірант кафедри правового забезпечення господарської діяльності

БЮДЖЕТ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ЯК ПРАВОВА ОСНОВА РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Бюджетна система України будується відповідно до адміністративно-територіального поділу країни, і визначення бюджету місцевого самоврядування, як самостійної ланки, надається двома тотожними статтями чинного Бюджетного кодексу України (далі – БКУ), що підкреслює значність цієї категорії. Отже, згідно п. 2. ст. 1. БКУ та п. 3. ст. 5. БКУ, бюджети місцевого самоврядування – бюджети територіальних громад сіл, їх об'єднань, селищ, міст (у тому числі районів у містах), бюджети об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад [1]. Надане визначення по сутності містить перелік видів місцевих бюджетів, які відносяться до бюджетів місцевого самоврядування, тобто встановлює адміністративні складові системи місцевих бюджетів, але не визначає економічної та правової сутності бюджету місцевого самоврядування. Враховуюче, що ст. 2 БКУ «Визначення основних термінів» містить характерні дефініції бюджетного права, відсутність у наданій статті понять «місцевий бюджет» та «бюджет місцевого самоврядування» є суттєвим пробілом чинного бюджетного законодавства.

Визначення поняття «бюджет місцевого самоврядування» надається у законі України «Про місцеве самоврядування, де відповідно до ст. 1 вказується, що це план утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення функцій та повноважень місцевого самоврядування [2]. Проте надане визначення містить посилку на те що воно стосується і поняття «місцевий бюджет», з чим складно погодитися, оскільки бюджет місцевого самоврядування хоч і належить до місцевих бюджетів, не є тотожним йому, тому що місцеві бюджети, охоплюють ще і ніші види бюджетів. Так, ст. 5 БКУ встановлює, що місцеві бюджети складаються наступних ланок – бюджету Автономної Республіки Крим, обласних бюджетів, районних бюджетів *та бюджетів місцевого самоврядування* (підкреслено А. Добровінський). Отже, згідно цієї статті бюджет АРК, як і обласний і районний бюджети складають окрему ланку бюджетної системи і відмежовуються від бюджетів місцевого самоврядування. З іншого боку відповідно до дефініції, що надається у законі України «Про місцеве самоврядування в Україні», обласний бюджет – це план утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення спільних інтересів

територіальних громад, виконання місцевих програм, здійснення бюджетного вирівнювання [2]. Отже, всупереч положенням БКУ, пробили та протиріччя чинного законодавства залишають поняття «місцевий бюджет» і «бюджет місцевого самоврядування» не визначеним, що і впливає на стан фінансування завдань місцевого значення.

На існуючи термінологічні і сутності неузгодженості в чинному законодавстві щодо понять «місцеві бюджети» та «бюджети місцевого самоврядування» вказується у науковій літературі [3, с. 128-132].

Визнання територіальної громади учасником публічних відносин міститься у чинному законодавстві. Відповідно до Конституції України бюджетна система України будується на засадах справедливого та неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянам та територіальними громадами (ст. 95). Відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», територіальна громада – є первинним суб'єктом місцевого самоврядування, основним носієм його функцій і повноважень (ст. 6). У БКУ різними статтями встановлюється повноваження широкого кола суб'єктів бюджетних відносин, і територіальна громада розглядається як суб'єкт бюджетних правовідносин при визначенні принципів побудови бюджетної системи України, а також міжбюджетних відносин (ст. 7; ст. 81 БКУ).

Визначившись, що суб'єктами бюджетного права є територіальні громади, які є адміністративно-територіальними одиницями з єдиним адміністративним центром, і враховуючи, що місцеве самоврядування – це право і здатність територіальної громади вирішувати питання місцевого значення і те, що в законодавстві і науковому обігу використовується поняття «місцевий бюджет» у значенні не тільки місцевого бюджету, а відповідної громади, поняття «бюджет територіальної громади» більш точно характеризує фінансові можливості громади ніж поняття «бюджет місцевого самоврядування». До того ж згідно п. 3 ст. 5. БКУ бюджети територіальних громад сіл, їх об'єднань, селищ, міст (у тому числі районів у містах) і є бюджетами місцевого самоврядування, тобто місцевими бюджетами.

Отже, бюджет територіальної громаді – це бюджет місцевого самоврядування, тобто місцевий бюджет, який потребує уточнення приналежності відповідної громаді на адміністративній території. Враховуючи економічне та правове призначення бюджетів, бюджет територіальної громади – це план формування та використання фінансових ресурсів об'єднаних територіальних громад, який розробляється та приймається у визначеному законом порядку для виконання завдань і функцій органів місцевого самоврядування націлених на вирішення соціально-економічних питань місцевого значення на самостійній адміністративно-територіальній одиниці.

Бюджет територіальної громади забезпечує розподіл та перерозподіл фінансових ресурсів між адміністративно-територіальними одиницями, між ними і державою в процесі формування фондів коштів і їх розподілу

з метою забезпечення розвитку відповідних регіонів, підвищення добробуту громадян. Бюджет територіальної громади, як нормативно-правовий акт, встановлює право задіяних суб'єктів на взяття та виконання бюджетних зобов'язань по використанню фінансових ресурсів для вирішення питань місцевого значення у межах єдиного адміністративного центру.

Список використаної літератури:

1. Бюджетний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 50–51. – Ст. 572.
2. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р., № 280/97-ВР // ВВР України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.
3. Пискотин М. И. Бюджетные права местных советов депутатов трудящихся / М. И. Пискотин. – М. : Госюриздат, 1961. – 326 с.

ДУБЧЕНКО О. В.

ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»,
аспірант

ПРАВОВІ ОСНОВИ ВИДАТКІВ НА ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ

Статею 17 Конституції України визначено, що захист суверенітету і територіальної цілісності України є найважливішими функціями держави, які покладаються на Збройні Сили України.

Фінансування Збройних Сил України здійснюється за рахунок і в межах коштів, визначених у законі про Державний бюджет України на відповідний рік, а також може здійснюватися додатково за рахунок благодійних пожертв фізичних та юридичних осіб у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України [2].

У свою чергу, благодійні пожертви відповідно до затверджених в установленому законодавством порядку кошторисів спрямовуються військовими частинами, військовими навчальними закладами, установами та організаціями Збройних Сил на виконання завдань та заходів, визначених для них Законами України «Про оборону України», «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» та «Про Збройні Сили України» [3].

Положеннями Стратегії національної безпеки України та Воєнної доктрини України передбачено щорічно спрямовувати на бюджетне фінансування сектору безпеки і оборони не менше 5 відсотків запла-